

در آمدی بر حقوق مسئولیت بین المللی دولتها

محمد ستایش پور

پژوهشگر دوره دکتری حقوق بین الملل در دانشگاه قم، مدرس دانشگاه

عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر حقوق مسئولیت بین المللی دولت‌ها/ مؤلف: جیمز کرافورد مترجم: محمد ستایش پور.

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ ص.

شاپک: ۱۵۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۰۲-۱۳-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: حقوق بين الملل

موضوع: حقوق دولتها

د. مندی کنگره: ۱۳۹۷، ۶۴، ۵۸۲، ۶۳/۱۳۱ BP

بندی دیوی: ۶۶۰/۵۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۶۳۲۵۸۸۰

نویسنده: پروف. عزیز افورد

مترجم: محمد ستایش پور

ناشر: ساحل گیسوم

ناظر فنی: محمد جواد کریمی

تیراژ: ۵۰۰ جلد

چاپ: اول ۱۳۹۷

شایک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۰۲-۱۳-۴

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مراكز پخش:

دفتر فروش: تهران - خیابان دکتر علی شریعتی - کوچه - مزاد - رودوی

فرهنگسرای آفتاب پلاک ۹ - طبقه ۵ - واحد ۱۸ همراه ۱۱۱۱ ۰۹۲۱۳۴۰۰۰۰

قـم: دورشهر - کوچه ۱۳ - پلاک ۷ - تلفن: ۳۷۲۳۴۷۳۲ - ۰۹۱۵۰۴۵۷۸۱

هرمزگان، پخش یارس کتاب

تلفن: ۰۹۱۰۰۹۵۹۱۸۴-۰۹۱۹۵۲۷۳۴۲۵

آدرس اینترنٹی: Avin_co@ymail.com

«فهرست»

بخش اول

تاریخچه موضوع مسئولیت دولت در کمیسیون حقوق بین الملل

فصل اول: نتایج طرح ۱۹۹۶ و مشکلات کلیدی.....	۱۹
۱. شرح مختصر پیش نویس مواد ۱۹۹۶.....	۱۹
۲. مناسبت مسئولیت بین المللی.....	۱۹
۳. اصل فصل اختلافات.....	۲۸
فصل دوم: مجموع «نتایج طرح» ۱۹۹۶.....	۳۳
۱. محدوده پیمان ترنر.....	۳۳
۲. اصل مسئولیت «بینی».....	۳۵
۳. تمایز میان قواعد «اولی» و «ثانی».....	۳۹
۴. دیگر وجوه نتایج طرح ۱۹۹۶.....	۴۴
فصل سوم: مشکلات پیش نویس مواد ۱۹۹۶.....	۴۵
۱. کیفر در حقوق بین الملل: مشکل ماده ۱۶.....	۴۵
۲. تجویز ظالمانه و ایضاح بیش از حد (به خصوص فصل سوم از بخش نخست طرح).....	۵۳
۳. مشکلات ساختاری بخش دو.....	۶۰

بخش دوم

تکامل مواد طی شور دوم

فصل اول: ساختار و محتوای بخش یک طرح.....	۶۹
--	----

فصل دوم: ساختار و محتوای بخش دو طرح	۷۱
۱. اصول کلی توقف و جبران خسارت	۷۱
۲. تعریف «خسارت»	۷۳
۳. اطمینان‌ها و تضمین‌های عدم تکرار	۷۸
۴. شکل‌های جبران خسارت	۸۳
۵. نقض‌های جدی قواعد آمرم	۸۵
فصل سوم: استناد به مسئولیت	۹۲
۱. تعریف دولت، «زیان‌دیده» و سایر دولت‌های برخوردار از حق استناد به مسئولیت	۹۳
۲. انتخاب بین اشکال جبران خسارت توسط دولت زیان‌دیده	۱۰۲
۳. شکل‌های جبران خسارت موجود برای دولت‌های زیان‌دیده یا سایر دولت‌ها	۱۰۴
۴. تعدد دولت‌های زیان‌دیده یا دولت‌های مسئول	۱۰۶
۵. اجرای مسئولیت: سایر مسایل	۱۰۷
فصل چهارم: اقدام متقابل؛ بخش سوم از فصل دوم طرح	۱۱۱
۱. محدودیت‌های ذاتی راجع به اقدامات متقابل	۱۱۴
۲. شرایط روی‌های برای مبادرت به اقدام متقابل	۱۱۹
۳. اقدام متقابل توسط دولت‌های غیر زیان‌دیده	۱۲۳
فصل پنجم: کنوانسیون مسئولیت دولت؟	۱۳۰
۱. حل و فصل اختلاف	۱۳۰
۲. شکل مواد	۱۳۲
برآمد سخن	۱۳۵

بسمه تعالی

حقوق مستثنیت بین المللی یکی از زمینه های حقوق بین الملل عمومی به مثابه یک دانش بشری است که با تمام دیگر زمینه ها و شاخه های آن سر و کار دارد. مادام که تعهد اولیه به موجب حقوق بین الملل نقض بشود، سخن از مسئولیت به میان می آید و این صرف نظر از آن است که نقض تعهد اولیه مطروح در کدام یک از گرایش های حقوق بین الملل باشد. بدین نحو است که حقوق مسئولیت بین المللی با تمام دیگر زمینه های حقوق بین الملل، از جمله، حقوق بین الملل محیط زیست، حقوق بین الملل اقتصادی، حقوق بین الملل بشر، حقوق بین الملل دیپلماتیک و کنسولی، حقوق بین الملل هوا و فضا، حقوق بین الملل بشردوستانه و ... ارتباط دارد. چرا که با نقض هر یک از تعهدات حقوقی بین المللی، بلافاصله و به صورت خودکار، مسئولیت بین المللی مطرح می گردد. بدین جهت باید گفت که حقوق مسئولیت بین المللی متضمن تعهدات ثانویه است؛ یعنی تعهداتی که در پس نقض تعهدات اولیه قابلیت اعمال می یابند. تعهدات اولیه، آن تعهداتی هستند که از رهگذر هر کدام

از منابع صوری و شکلی حقوق بین‌الملل بدان گونه که در ماده ۳۸ اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری نیز اشاره شده است ایجاد می‌شوند و به منزله یک قاعده حقوقی الزام‌آور پا به عرصه جامعه بین‌المللی می‌نهند؛ مادام که نقضی در حقوق بین‌الملل صورت نگیرد و به تعبیری هیچ‌یک از این قواعد، تا زمانی که عمل متخلفانه بین‌المللی در گستره بین‌المللی ارتکاب نیابد بدون تردید مجالی برای اعمال مسئولیت بین‌المللی نخواهد بود و آن زمان است که می‌شود گفت حقوق بین‌الملل به سر منزل مقصود نایل شده است. اما متأسفانه در جامعه کنونی، چه داخلی و چه بین‌المللی، روز، ساعت و دقیقه‌ای شاید آنی نباشد که عمل متخلفانه‌ای وقوع پیدا نکند.

حقوق مسئولیت بین‌المللی به تضای گستره وسیع خود، برخوردار از مجموعه‌ای از قواعد مشترک است که از سوی کمیسیون حقوق بین‌الملل سازمان ملل متحد به عنوان نهاد علمی بدون تبعیض توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل تنظیم شده است و بیشتر ریشه در قواعد حقوق بین‌الملل عرفی دارد. در واقع، کمیسیون که در صدد اتباع هر چه بیشتر دولت‌ها از این مجموعه بر آمده، کوشیده است تا بیشتر دست به تدوین حقوق بین‌الملل بزند تا توسعه تدریجی. این مجموعه مواد در زمینه مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها ناشی از عمل متخلفانه بین‌المللی، به عنوان تابعان فعال اصلی و قدیمی حقوق بین‌الملل در جامعه کنونی بین‌المللی که به رغم به رسمیت شناختن سازمان‌های بین‌المللی به عنوان تابعان، فعال حقوق بین‌الملل هنوز هم ماهیتی میان-دولتی دارد، در سال ۲۰۰۱ ارایه شده

است و هنوز هم در روند تکاملی خود قرار دارد. پیش‌تر مجموعه مواد و شرح توسط آقای دکتر علیرضا ابراهیم‌گل به فارسی برگردانده شده و از سوی انتشارات شهر دانش به زیور چاپ آراسته گردیده است. این کتاب کوشیده است تا نظرات گزارشگر ویژه، آقای جیمز کرافورد که بر این مجموعه مواد وارد شده است را به زبان فارسی برگرداند؛ باشد که بشود به تقویت ادبیات فارسی حقوق بین‌الملل بیانجامد. بر خود فرض می‌دانم که از استاد بزرگوار، جناب آقای دکتر علیرضا ابراهیم‌گل که مرا در این راه یاری فرمودند، مال شد را داشته باشم.

چنانچه اساتید، پیش‌شمارن، دانشجویان و علاقه‌مندان، انتقادات و پیشنهادات احتمالی خود را از طریق انتشارات به سمع و نظر صاحب اثر برسانند تا با یاری پروردگار در چاپه‌ی بعد لحاظ گردند، موجب کمال مسرت و امتنان است.